

Respons

Jemen: Militærtjeneste

Problemstilling/spørsmål:

- Militærtjeneste
- Rekruttering
- Desertering og straff

Innledning

Responsen redegjør kort for forhold rundt militærtjeneste i Jemen. Mangel på informasjon i offentlige kilder gjør at Landinfo ikke kan gi utfyllende svar på spørsmålene.

Militærtjeneste

Alminnelig verneplikt for menn ble opphevet i 2001, og i 2004 ble det etablert en ordning med frivilling basert militærtjeneste. I 2007 annonserte president Aki Abdullah Saleh at verneplikten igjen skulle innføres for å motvirke arbeidsløshet (Global Security 2010).

Ifølge en artikkel fra Yemen Observer skulle alminnelig verneplikt tre i kraft i alle provinser fra november 2007. Elever med avsluttet eksamen fra videregående skole i 2006-2007 ville bli varslet gjennom media om å melde seg til tjeneste (Oudah 2007). I tillegg ble det opplyst i en artikkel i Almotamar.net (2007) at presidenten hadde besøkt militærleiren Khalid Bin al-Walid i provinsen Taiz og blitt orientert om forberedelser til gjeninnføring av verneplikten.

Landinfo har ikke funnet informasjon om implementering av verneplikten etter 2007 utover det som fremgår av artiklene i Yemen Times og Almotamar.net. En henvendelse til menneskerettsorganisasjonen Human Rights Watch ga ikke svar på spørsmålet. Organisasjonen var ikke kjent med hvilken rekrutteringsordning Jemen praktiserer etter 2007 (Wilcke 2010).

En jemenittisk advokat (2010) opplyste imidlertid til Landinfo at Jemen ikke har alminnelig verneplikt. Landet har en nasjonal hær, militærtjenesten er basert på frivillighet og soldater og offiserer rekrutteres fra alle samfunnslag. Denne ordningen var etter advokatens oppfatning et positivt trekk ved det jemenittiske samfunnet. Han hevdet også at det finnes stammer som

kollektivt har meldt seg til tjeneste for å bekjempe de shiamuslimske opprørerne al-Houthi i provinsen Saada, en konflikt som har pågått siden 2004.

Verneplikten før den ble opphevet i 2001

Ifølge en artikkel i Yemen Times (1998) var det tidligere mulig å utsette militærtjenesten i ett år om gangen ved å betale en årlig avgift. I praksis betydde det at noen betalte seg fra verneplikten frem til fylte 30 år da man ikke lenger var i vernepliktig alder. Verneplikten var m.a.o. ikke helt reell. War Resisters International (1998) påpekte også at både hæren og rekrutteringen var lite organisert og at desertering derfor trolig var svært utbredt.

Rekruttering og alder

I en rapport fra Child Soldiers Global Report (2008) nevnes ikke alminnelig verneplikt, men det blir opplyst at minstealder for å melde seg til tjeneste er 18 år. Likevel skal det være vanlig med barn under 18 år i de væpnede styrker. Rapporten opplyser videre at militærtjeneste anses som attraktivt i Jemen pga. begrensede jobbmuligheter, og at noen familier av økonomiske årsaker sender barn helt ned i 15-årsalderen i hæren.

Påstandene i Child Soldiers Global Report om rekruttering av barn har blitt benektet fra offisielt jemenittisk hold (Arrabyee 2009).

Ifølge menneskerettsrapporten fra U.S. Department of State (2010) har imidlertid barn under 18 år blitt brukt av al-Houthi opprørere i nord til å frakte forsyninger og eksplosiver. Stammer som er rekruttert og betalt av regjeringen for å kjempe sammen med ordinære styrker mot al-Houthi, har brukt barn under 18 år som soldater. Og gutter mellom 12 og 15 år som er gift, har deltatt i væpnede stammekonflikter i provinsen Amran.¹ Ifølge stammenes sedvanerett anses gifte gutter som voksne med lojalitetsplikt overfor stammen. Resultatet er, ifølge rapporten, at halvparten av krigerne i slike konflikter har vært barn som har meldt seg frivillig for å bevise sin lojalitet overfor stammen.

Ifølge IRIN (2010) har hundrevis av barn enten blitt drept eller brukt som barnesoldater av al-Houthi opprørere eller blitt rekruttert av lokale militser på regjeringens side siden august 2009.

Oppsigelse, desertering og straff

Ifølge en jemenittisk advokat (2010) er offiserer i hæren bedre utdannet enn politiet, de får godt betalt og har høy status i samfunnet. Når det gjelder yrkesmilitæres mulighet til å si opp sin stilling, hevdet advokaten at dette vil avhenge av vedkommendes grad, posisjon og individuelle forhold hos den enkelte. Ordinære vervede soldater og andre av lav rang i det militære vil enkelt kunne avslutte arbeidsforholdet. Spesialsoldater og andre som hæren har brukt mye ressurser på å utdanne, vil vanskelig kunne forlate tjenesten uten videre og etter eget forgodtbefinnende. Når det gjelder desertering, vil straffen være avhengig av hvem som deserterer og når og hvordan det skjedde.

¹ Jemen har ingen nedre ekteskapsalder. Barn og unge under 18 år kan bli lovlig gift ved at vergen legger frem eget ID-kort og undertegner ekteskapskontrakten på barnas vegne.

Den jemenittiske Law concerning Crimes and Penalties (1994), kapittel ni første avsnitt, regulerer straff for desertering fra tjeneste. I henhold til for eksempel art. 222 risikerer alt militært personell som forlater tjenesten fengsel i inntil to år i fredstid og inntil 10 år i krigstid. Ifølge art. 220 er straffen fengsel i inntil fem år for å desertere fra verneplikten og inntil 10 år hvis desertering skjer i forbindelse med allmenn mobilisering.

Tvangsrekruttering

Ifølge War Resisters International (1998) forekom tvangsrekruttering under borgerkrigen i 1994. Landinfo har ikke funnet informasjon om rekruttering ved tvang til de væpnede styrker de siste årene. Søk etter tvangsrekruttering ga ingen treff.

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon (Landinfo) skal som faglig uavhengig enhet innhente og analysere informasjon om samfunnsforhold og menneskerettigheter i land som Utlendingsdirektoratet, Utlendingsnemnda og Justis- og politidepartementet til enhver tid har behov for kunnskap om for å kunne løse sine oppgaver. Landinfos rapporter og temanotater er basert på opplysninger fra både offentlige og ikke offentlige kilder. Opplysningene er innsamlet og behandlet i henhold til kildekritiske standarder. Kilder som av ulike grunner ikke ønsker å bli offentliggjort, er ikke nevnt ved navn.

En respons er et svar på konkrete spørsmål og problemstillinger som saksbehandlere i utlendingsforvaltningen har stilt Landinfo. Responser er ikke ment å være utfyllende redegjørelser for et tema eller et spørsmål, men skal gi svar på de konkrete spørsmålene som er stilt, og ellers inneholde det som til enhver tid trengs av bakgrunnsinformasjon.

Opplysningene som blir lagt fram i responsene, kan ikke tas til inntekt for et bestemt syn på hva praksis bør være i utlendingsforvaltningens behandling av søknader. Landinfos responser er heller ikke uttrykk for norske myndigheters syn på de forhold og land som responsene omhandler.

Referanser

Skriftlige kilder

- Almotamar net (2007, 3. oktober). Armed forces and security the faithful guard of the revolution, freedom, unity. *Almotamar net News*. Tilgjengelig fra <http://www.almotamar.net/en/3478.htm> [lastet ned 13. juli 2010]
- Arrabyee, A. (2009, 7. februar). Yemen rebuts report's claim of child recruitment. *Yemen Observer*. Tilgjengelig fra <http://www.yobserver.com/local-news/10015737.html> [lastet ned 13. juli 2010]
- Coalition to Stop the Use of Child Soldiers (2008). *Yemen*. London: Coalition to Stop the Use of Child Soldiers. Tilgjengelig fra <http://www.child-soldiers.org/document/get?id=1480> [lastet ned 13. juli 2010]
- Europa World Plus. *Yemen: Country Profile - Defence*. London: Routledge. Elektronisk abonnementsstjeneste, informasjon hentet 19. april 2010. Tilgjengelig i Landdatabasen.
- Global Security.org. *Yemen Military*. Alexandria VA: Global Security. Tilgjengelig fra <http://www.globalsecurity.org/military/world/yemen/military-intro.htm> [lastet ned 13. juli 2010]

Respons **Jemen: Militærtjeneste**

- IRIN News (2010, 23. februar). Children hit hardest by northern conflict. *IRIN News*. Tilgjengelig fra <http://www.irinnews.org/report.aspx?ReportID=88208> [lastet ned 13. juli 2010]
- [Law concerning Crimes and Penalties] (1994). *Republican Decree, By Law No. 12 for 1994, Concerning Crimes and Penalties*. Sanaa: Yemen Presidency. Tilgjengelig via UNHCR Refworld <http://www.unhcr.org/refworld/pdfid/3fec62f17.pdf> [lastet ned 13. juli 2010]
Også tilgjengelig i Landdatabasen.
- Oudah, A. (2007, 17. september). New military draft for high school grads. *Yemen Observer*. Tilgjengelig fra <http://www.yobserver.com/front-page/10012930.html> [lastet ned 13. juli 2010]
- U.S. Department of State (2010, 11. mars). *Country Reports on Human Rights Practices – Yemen*. Washington DC: U.S. Department of State. Tilgjengelig fra <http://www.state.gov/g/drl/rls/hrrpt/2009/nea/136083.htm> [lastet ned 13. juli 2010]
- War Resisters International (1998, 16. mai). *Country report and updates: Yemen*. London: War Resisters International. Tilgjengelig fra http://www.wri-irg.org/programmes/world_survey/country_report/en/Yemen [lastet ned 13. juli 2010]
- Yemen Times (1998, 23. august). Abuse of Military Service Duty ... *Yemen Times*. Tilgjengelig fra <http://web.archive.org/web/20040106170448/http://www.yementimes.com/98/iss33/report.htm> og <http://web.archive.org/web/20040121101739/http://www.yementimes.com/98/iss33/front.htm> [lastet ned 13. juli 2010]

Muntlige kilder

- Human Rights Watch v/Christoph Wilcke. E-post 16. april 2010.
- Jemenittisk advokat og representant for advokatforeningen (Yemeni Lawyers Syndicate). Intervju med Landinfo i Sana'a 4. februar 2010.

© Landinfo 2010

Materialet i denne publikasjonen er omfattet av åndsverklovens bestemmelser. Uten særskilt avtale med Landinfo er enhver eksemplarfremstilling og tilgjengeliggjøring bare tillatt i den utstrekning det er hjemlet i lov.